

GOD ZAL ZORGEN

Een verhaal voor jong en oud
door P. VOERMAN.

HARDERWIJK, A. BERENDS.

GOD ZAL ZORGEN.

EEN VERHAAL

VOOR

Jong en Oud

DOOR

P. VOERMAN.

HARDERWIJK,
A. BERENDS.

I. TE HUIS.

Het was treurig gesteld met het huisgezin van Bart Meeuwsen. Wel waren vader, moeder en de beide kinderen gezond, doch armoede was mede in hun huisje komen wonen. Nu, dit is zeker wel een gast, dien men liever ziet gaan dan komen. Er zijn wel menschen, die hem binnen roepen en uitnoodigen, zonder dat zij zelven het weten, of weten willen. Maar het gebeurt ook wel, dat God het noodig acht dien gast te zenden, en dan helpt het niet, of men de deur al dicht wil houden, want dan kan hij nog onzichtbaar door het venster klimmen of een anderen ingang vinden.

Bart had zich nooit toegelegd op een bepaald handwerk of ambacht. Lui was hij niet, en vooral in den zomer kon hij met zijn karig loon toch ver genoeg komen, om, zooals hij het noemde, de monden open te houden. Maar al vroeg in het najaar was er ook in het dorpje O. gebrek aan werk. Op 't veld viel er niets meer te doen. Bij alle bazen, waar hij eenig werk hoopte te vinden, was het bijna eenparig antwoord: „wij hebben al knechts te veel”.

Zoo had hij met de zijnen al twee maanden doorgeworsteld. De strijd met den ongenooden gast was hem hard gevallen, en nog wilde deze zijn huisje niet verlaten. Uit de armenkas werd hem zijne huishuur betaald, en zoo had hij dan wel een dak boven zijn hoofd, maar onder dat dak woonden zorg en kommer.

In Januari viel er veel sneeuw. Moeder zeide, dat er brood uit de lucht viel, en waarlijk, een paar dagen later kwam er een boodschap aan Bart, om spoedig eens bij Freule H. te komen. Deze droeg hem op, uit haar tuin en voor haar huis al de sneeuw weg te ruimen. Gaarne nam Bart dit aan en hij kreeg vijf gulden belooning voor zijn werk. 't Was veel voor zulk een gemakkelijken arbeid. De Freule wist wel, dat Bart het goed gebruiken kon. Met een blij gelaat bracht hij het geld

thuis, en 't was hem, alsof hij den onzichtbaren gast een gevoeligen slag had toegebracht.

De dagen verliepen, maar 't bleef nog maar altijd winter. Toen al het geld op was, werd Jaap, de uitdrager, opgezocht en hem werden eene tafel, een kast en een paar stoelen verkocht. Jaap zeide wel, dat hij voor den ouden rommel nog veel geld gaf, omdat hij medelijden had met Bart; maar wie het grijnslachje zag op Jaaps gezicht, begreep wel, dat de slimme jood er nog een duitje aan zou verdienen.

Evenwel, Bart was weer voor een paar weken geholpen. De kwartjes waren spoedig dubbeltjes, de dubbeltjes centen geworden, en Bart begon alle hoop op te geven. Nog maar geen werk, nog maar geen uitkomst! Ook moeder kon, hoe zij ook zocht en wat zij ook hoopte, niets verdienen. Johan en Marie hadden al een paar avonden zonder eten naar bed moeten gaan, en dat sneed vader door de ziel. De gevreesde dag komt, waarop het laatste middagmaal op tafel wordt gezet. Het zijn maar enkele aardappelen met een stukje spek, en de ouders weten, dat er nu niets van waarde meer in huis is.

Hoe verdrietig zit Bart aan de tafel! Als naar gewoonte vouwt het viertal de handen om te bidden. Maar ditmaal kan Bart niet bidden, en eten evenmin.

„Eet gij maar, vrouw! en schep de kinderen eens wat op. Toe Johan! gij zult wel honger hebben, en Marie ook. Vader eet niet meê vandaag”.

Bart ziet tranen in het oog zijner vrouw en bemerkt wel, dat het eten haar niet door de keel wil. Maar Johan schijnt het goed te smaken. De jongen kent nog geen zorgen, denkt Bart; wat is het toch gelukkig nog een kind te zijn, en maar op vader te kunnen rekenen. En morgen zal ik hem moeten zeggen, dat er geen middagmaaltijd is!

Na afloop van den maaltijd spreekt niemand, dan Johan alleen. „Gisteren,” zoo zegt hij tot Marie, „heeft Freule H. op de Zondagsschool zoo mooi verteld over de zes woordjes: „Geef ons heden ons dagelijksch brood;” van elk woordje heeft zij iets verteld, maar dat kan ik alles niet zoo precies nazeggen. Het meest sprak zij over 't woord dagelijksch en zeide ook, dat wij thuis de heerlijke woorden eens moesten nalezen, die in Mattheus 6 staan. Marie! ik kan het al opzoeken in dat bijbeltje, dat ik op het Kerstfeest gekregen heb. Wil ik het eens lezen?”

„Ja”, zegt Marie, „maar dan moet je het niet zoo gauw doen, anders versta ik het niet.”

Johan heeft het bijbeltje opgeslagen en leest heel duidelijk: „Daarom zijt niet bezorgd, zeggende: „wat zullen wij eten? of wat zullen wij drinken? of waarmede zullen wij ons kleeden?”

„Want al deze dingen zoeken de Heidenen: want uw hemelsche Vader weet, dat gij al deze dingen behoeft. Maar zoekt eerst het koninkrijk Gods en zijne gerechtigheid, en al deze dingen zullen u toegeworpen worden.”

„Zijt dan niet bezorgd tegen den morgen: want de morgen zal voor het zijne zorgen; elke dag heeft genoeg aan zijn zelfs kwaad”.

„Kijk, Marie!” voegt Johan er bij, „nu is het hoofdstuk uit, want er volgt hoofdstuk VII.”

Marie was echter al opgestaan, en toen Johan bemerkte, dat zij naar buiten ging, volgde hij haar, om daar wat te gaan spelen. Zij zouden eens gaan zien of die groote, dikke sneeuwman nog op zijn plaats stond, en of hij nog altijd zijn pijpje in den mond had.

Vader en moeder waren in diepe gedachten aan tafel blijven zitten. Zij hadden wel gehoord wat Johan gelezen had, doch alleen moeder had het verstaan. Bart breekt eindelijk het stilzwijgen af. „Ja,” zegt hij, „de Freule heeft goed praten. Zij heeft geen zorgen. Zij heeft een prachtig huis en veel geld, en hare knechts en meiden zullen wel weér voor den volgenden dag zorgen, dat zij aan niets gebrek heeft. Maar ik, die van den eenen dag niet tot den anderen weet te komen en die morgen vrouw en kinderen moet zien honger lijden en beven van kou! Want ik begrijp best, dat de kinderen liever op straat loopen, waar ze van 't spelen nog eenigszins warm worden, dan hier zitten. En hoe lang zal het nog duren? Hoor eens vrouw! 't kan zoo niet blijven!”

„Maar, beste Bart,” zegt moeder, „voor vandaag hebben wij immers weér genoeg gehad. Laat ons nu de zorg voor morgen aan God overlaten.”

„Alles goed en wel,” zegt Bart spijtig, „zoo heb ik vroeger ook wel eens gedacht, toen ik volop werk had. Maar morgen moeten wij eten en het blijft even koud en guur. Ik zie geen uitkomst, en er moet toch raad geschapt worden. 't Kan zoo niet blijven.”

„'t Is waar, Bart! God heeft ons dit kruis opgelegd,

doch als we nu nog morren en klagen, dan wordt het dubbel zwaar, en moeten wij het sleepen in plaats van dragen."

Het wordt Bart toch te eng in huis. Hij gaat naar buiten en loopt met de handen in den zak al verder en verder door, tot het reeds wat donker begint te worden. Op eens staat hij stil en keert terug. Eene gedachte is hem door het hoofd gevlogen, en 't is of hij minder treurig is, want met snellere schreden legt hij den weg naar huis af. Weldra zijn de kinderen ingesluimerd op hun harde peluw, doch eerst heeft vader hun, veel hartelijker dan in de laatste dagen, een goeden nacht toegewenscht. Heeft Bart, zoo denkt moeder, goede tijding vernomen? Hij is veel opgeruimder, dat bemerkt zij wel, maar toch durft ze niet vragen of Bart werk gevonden heeft. Zou Bart misschien *geloofd* hebben, zoo denkt ze, wat onze Johan van middag gelezen heeft?

„Kom, vrouw!” zegt Bart eenigszins onrustig, „we zullen ook maar naar bed gaan, want ik wilde morgenochtend wat vroeg opstaan.”

„Heb je werk gevonden, Bart? Toe, zeg het megauw, en heeft God nu reeds voor morgen gezorgd?”

„Ja, dat kun je denken,” zegt Bart ongeloofig, „maar ik ga morgen eens naar de stad. Misschien is daar wat te vinden.”

Dit antwoord beviel vrouw Meeuwsen maar half, want uit de stem en den blik van haren man sprak vrees en onrust. Doch ze vermoedde niet, dat Bart haar bepaald misleidde.

Zij begeven zich ter ruste. Moeder heeft nog eens met eigen oogen gelezen: „de morgen zal voor het zijne zorgen.” Ze bidt om Gods bescherming voor haar en de haren, en slaapt weldra in. Bart had niet gelezen, niet gebeden, den slaap kon hij niet vatten: hij was te veel vervuld met zijn plan. Hij, Bart Meeuwsen, zou zorgen.

II. OP WEG.

Neen, Bart kon niet slapen. De gedachte, dat morgen wel het etensuur slaan, maar de spijs ontbreken zou, kwelde hem al te zeer. Dat zou hij niet kunnen zien. Maar hij zou wat anders beproeven, en hij stelde zich daarvan reeds veel voor. Daarom was hij ook in opgewekter stemming 't huis gekomen. Hier op 't dorp was niets voor hem te krijgen, en hier wilde hij ook zijn plan niet uitvoeren. 't Zou al te vernederend zijn voor iemand met flinke handen aan het lijf. Maar in de stad kende men hem niet, en had hij zijn huis verlaten, dan zou hij ten minste het hongerslijden niet zien, de vraag zijner kleine Marie niet hooren.

Na nog vele overleggingen valt hij eindelijk in eene lichte sluimering. Daar ligt het viertal eenige uren als het ware verborgen voor den geduchten vijand. Gelukkige slaap, die zooveel leed verzacht en zooveel leed doet vergeten! Gij zijt zeker ook een geschenk des Heeren aan den mensch, dien gij brengt, waar de pijn minder kwelt, waar vermoeidheid overgaat in nieuwe kracht, waar de doornen des levens niet wonden.

Wij hebben medelijden met Bart, vooral omdat hij zijne begeerten niet aan God bekend maakte, en het woord vergat, dat hij van zijn Johan gehoord had. En stellig dacht hij ook niet aan het versje:

Wie maar den goeden God laat zorgen,
En op Hem hoopt in 't bangst gevaar,
Is bij Hem veilig en geborgen,
Dien redt Hij god'lijk, wonderbaar.

Met schrik ontwaakt hij. Het begint al licht te worden, want de weinige dingen in huis worden zichtbaar. Maar niets hoort hij, dan 't ademhalen der slapenden.

Hij werpt een blik op zijne vrouw en een traan springt hem in 't oog. Hij had haar bedrogen, doch om voor haar te zorgen. Ja, 't moet nu maar gebeuren, zoo denkt hij, en heel stil verlaat hij het bed. Daar liggen ook zijne kinderen nog zoo gerust te slapen. Straks worden ze wakker, en dan heeft vader geen brood. Neen, ik moet weg, zegt Bart bij zich zelve, ik moet brood gaan . . . stelen? Neen, dat nooit! ik ga het halen.

Wat is het alles nog stil om hem heen! Zou het dan waar zijn, dat er voor dezen dag al gezorgd is? Ja Bart! bemerkt gij aan dezen gerusten slaap, aan dat heerlijk morgenrood daar boven het venster, bemerkt gij daaraan niet, dat God altijd zorgt, *vóórd*at wij slapen en *als* wij slapen? Bemerkte gij niet, dat Zijne liefde er eerder is dan de dageraad?

Maar Bart denkt daarover niet. Hij heeft ook geen tijd te verliezen. Marietje beweegt zich in den slaap, en zijne vrouw schijnt door een benauwenden droom gekweld. Hij moet weg, want al is de morgen schoon, toch dringt het licht in een armoedig, bijna geheel ledig vertrek. Zijn oudste plunje heeft hij spoedig aangetrokken: mooie kleeren heeft hij niet meer, want zij zijn ook al lang bij Jaap gebracht, doch vandaag zouden die hem ook meer kwaad dan goed doen. Daar valt zijn oog op een stuk wasdoek, dat hem den tijd nog herinnert, toen hij soldaat was. Het was al stuk gesneden, want moeder gebruikte het om het op het latafeltje te leggen, en daarop de kopjes en schoteltjes te zetten. Maar het latafeltje was ook al verkocht. Vroeger had dat wasdoek nog gediend om zijn schako te bedekken. Ja, toen was ik maar soldaat, dacht Bart, maar toen had ik geen vrouw en geen kinderen, en nooit behoefde ik honger te lijden.

Een zware zucht van vrouw Meeuwsen doet hem verschrikt omzien. Gelukkig, zij slaapt nog! IJlings steekt hij het stuk wasdoek tusschen zijn bruin wambuis, maakt de voordeur open en staat weldra op straat.

't Is of hem een pak van 't hart gevallen is en hij nu vrijer ademt.

Na een kwartiertje geloopt te hebben, bevindt hij zich in de kom van het dorp. Het is wel acht uur, maar in 't begin van Maart is dat voor vele menschen nog vroeg. De papierwinkel op den hoek der Molenstraat is nog niet open. Ja, daar treedt juist de eigenaar naar buiten. Hij neemt de luiken af en brengt die één voor één in den winkel, waar hij ze onder de toonbank bergt. Hij kijkt nog eens goed, of ze niet vallen kunnen, en als zijn hoofd weer boven de toonbank is, ziet hij daar reeds iemand in den winkel staan.

„Zoo Bart!” zegt hij vriendelijk „ben je hier al zoo vroeg, en heb je het zoo druk vandaag?”

„Ja, mijnheer Peters!” zegt Bart aarzelend, „ik kom al vroeg wat bij u koopen.”

„Wel, dat doet me plezier: hoe meer klanten er in mijn winkel komen, hoe liever. En wat wilde je hebben, Bart! mooie boekjes of leien voor de kleinen? want die jongen van mij is nog maar vijf jaar en heeft zeker al acht leien gebroken.”

„Neen,” is Barts antwoord, „ik wilde voor mijzelfen wat papier van u hebben, postpapier.”

„Heelgoed, en hoeveel velletjes mag ik je geven?” „Hoor eens, mijnheer!” zegt Bart beschroomd, „ik wilde zoo gaarne eenige velletjes postpapier van u hebben, maar ik heb geen geld om ze te betalen. Nu wilde ik probeeren om die in de stad te verkoopen, en dan zal ik u van avond, of uiterlijk morgen ochtend het geld brengen. Och, wees u nu zoo vriendelijk en help mij daaraan, want er valt tegenwoordig niets te verdienen.”

„Juist Bart!” zegt mijnheer Peters, „er valt weinig te verdienen. En nu zijn er al meer menschen bij mij geweest met hetzelfde verzoek. Uit medelijden heb ik enkelen geholpen, maar dikwijls zag ik ze niet meer in mijn winkel en het geld kreeg ik niet. Ziet ge, daaraan is voor mij niets te verdienen, maar nog wel te verliezen, want ik krijg het papier ook niet voor niets.”

„Och, mijnheer! help mij,” klaagt Bart, „ik zal u het geld brengen, en ik beloof u, als ik het niet verkocht heb, dan krijgt u het papier terug.”

„Nu Bart! ik dacht in de vroegte een beteren klant in den winkel te krijgen. Maar weet je wat, ik heb nooit gehoord, dat je oneerlijk was of je geld verkwist hebt. Daarom durf ik het met je wagen. Hier hebt ge vijftig velletjes en vijftig enveloppen. Ik zal ze in een papier pakken. En draag je ze dan zoo maar in de hand?”

„Neen, mijnheer! ik heb hier al iets,” zegt Bart en haalt het stuk wasdoek uit zijn wambuis.

„Mooi zoo, Bart! en nu wensch ik je veel geluk op je tocht!”

„Dank u, mijnheer Peters! en als ik morgen ochtend niet hier geweest ben, zeg dan maar, dat Bart Meeuwssen een bedrieger is.”

Met het pakje onder den arm verlaat Bart den winkel en heeft spoedig den dorpstoren uit het gezicht verloren. Moeder en de kinderen zullen nu wel op zijn, zoo denkt hij. Zij hebben niets te eten, maar moeder zal hun wel zeggen, dat ik naar de stad ben, en alle drie zullen wel begrijpen, dat vader uit de stad wat goeds meebrengt.

Hoe gaarne zou Johan meegegaan zijn! Maar dat was onmogelijk.

Uit verschillende dwarswegen komen wagens en karren, met allerlei koopwaar beladen. Er is heden markt in de stad H., waarvan Bart al een paar torens in het gezicht krijgt. Daar zijn reeds enkele wandelaars, die de morgenlucht buiten vrij wat frisscher vinden dan in de huizen. Zie, daar komen een heer en twee dames den weg af. Die ééne dame, zegt Bart bij zich zelve, ziet er vriendelijk uit.

„Och juffertje!” zegt hij, toen het drietak vlak bij hem is, „koop u toch een beetje papier van mij.”

De dame begrijpt best, dat het eigenlijk bedelen is, wat de man doet. Doch, zoo denkt ze, laat ik hem eens blij maken: hij schijnt het wel noodig te hebben. Ze geeft hem een kwartje en met een „duizendmaal dank” gaat Bart verder. Dat is een goed begin, denkt hij; was ik daarmee maar eerder begonnen.

Zijn weg voert nu langs een boerenerf, waar de knechts bezig zijn om den koestal schoon te maken.

„Jan,” zegt er een, „daar komt, geloof ik, alweer een papierkoopman aan. Ze schijnen buiten allen te denken, dat er in de stad groot gebrek aan papier is. Hé man!” klinkt het luider, „wat heb je daar onder den arm?”

„Papier,” is Barts antwoord, „wilt ge er wat van koopen?”

„Zie je wel, Jan! al weer papier. Nu oudje! ik zal wat van je koopen, maar schrijf dan op het eerste velletje eens zelf je naam.”

„Dat kan ik niet,” zegt Bart, „ik heb nooit schrijven geleerd.”

„Nu,” zegt de knecht, „je bent knap, hoor! en je mag wel met papier gaan, vooral als je zelf niet schrijven kunt. Zoodra je netjes je naam kunt zetten koop ik twintig velletjes van je. Ga het maar gauw leeren.”

Verdrietig gaat Bart weg. Hij bemerkt, dat hij bespot wordt. De dienstmeid, die het gesprek gehoord heeft, stopt hem wat in de hand. ’t Is een dubbeltje, en hij vervolgt zijn weg.

Daar komen twee heeren de poort uit. Bart ziet, dat ze nog jong zijn en denkt aan de dame, die hem het eerst een kwartje gaf. Hij gaat naar hen toe, en biedt zijne koopwaar aan. „Houd je mond” is het barsch antwoord, „je bent niet blind of lam, maar hebt nog armen aan het

lijf. Steek de handen uit de mouwen en ga werken, luiaard!"

„Hebt u ook werk voor mij, mijnheer! dan . . .” maar ze zijn al weggegaan, en hooren niet meer naar Bart, die nu de eerste huizen der stad bereikt heeft. Hier gaat het stoep op en stoep af. Eerst aanschellen, dan meestal lang wachten, en ten laatste een hoofd door het opgeschoven raam, dat zegt: „niet noodig, man!” of „ze zijn niet thuis, baas!” In de mooie huizen wordt de deur maar zelden geopend; wel een deorraampje, waardoor dezelfde woorden worden gesproken. Doch niet aan elk huis wordt Bart afgewezen. Een oud moedertje koopt vijf vellen van hem en betaalt hem meer, dan die in den winkel zouden kosten. Een enkel medelijdend voorbijganger steekt ook wel eens de hand in den zak en reikt dan iets aan Bart over. Eenige uren gaat deze nog met dit werk voort, maar de koude en de honger laten zich steeds meer gevoelen.

In een zijstraat, waar hij op dit oogenblik niemand ziet, blijft hij even staan, om na te tellen hoeveel geld hij bij zich heeft. 't Is meer dan hij dacht, meer dan viermaal hetgeen hij aan den heer Peters schuldig was. Spoedig bergt hij 't weg, want hij hoort voetstappen, en omziende staan twee mannen vlak vóór hem, waarvan de oudste zegt: „Waarlijk, nu zie ik het, 't is Bart Meeuwsen! wel, oude jongen, dat treft mooi, hoe gaat het met je? Maar 't is hier te koud, ga mee naar „de roode leeuw,” daar kunnen wij beter over den ouden tijd praten.”

Bart aarzelt, omdat hij van dezen zoogenaamden vriend nooit veel gehouden had, en op den „rooden leeuw” was hij ook niet bijzonder gesteld. Hoewel het geen leeuw was, wist hij toch, dat daar dikwijls diepe, bijna ongeneslijke wonden werden toegebracht. Maar genoeg tijd tot denken heeft hij niet. Honger en koude spreken ook een woordje meê, en toen de oude kennis nog eens dringend zeide: „Kom Bart! ga dan toch mee! Als je nog niet bedorven bent, zul je van één keer ook niet bederven,” — toen volgde hij hen na in het koffiehuis, waar evenwel meestal andere dranken dan koffie gebruikt werden.

Reeds bij het binnentreden treffen hem het gejoel en getier, luid gelach en geschreeuw. Allerlei geuren van tabak, bier en sterken drank komen hem tegen; alleen de warmte doet hem weldadig aan en spoedig zit hij met de beide andere mannen voor een tafeltje.

„Nou, Bart! wat zal je gebruiken?” zegt de vriend.

Van deze vraag schrikt Bart. Wat zal hij gebruiken? Wat zullen mijne vrouw en kinderen gebruiken? Die zitten thuis in armoede. — Die zullen *niets* gebruiken, omdat zij niets hebben.

Zoo denkt hij, totdat de vriend hard roept: „Breng mij bier, om te beginnen,” en tot Bart zegt hij: „Wat zit je toch te suffen, jongen! maar daar weet *ik* wel raad op.”

En Bart luisterde.

Lezer! goede raad is duur, maar ook slechten raad moet men vaak zeer duur betalen.

III. IN DE STAD.

Welk eene drukte is er toch op de straten eener groote stad! En op marktdag niet het minst. Wat rijden en rollen wagens en karren voort, sommige geheel ledig, andere tot boven vol geladen, met aangebonden manden en zakken. Paarden, ezels, zelfs ossen moeten hunne krachten toonen!

Daár loopt vlak vóór ons een man, met een zak op den rug en een mand aan den arm. Twee ondeugende jongens willen telkens op dien zak slaan, en dan hooren wij aan het geschreeuw wel, wat daarin zit: een jong varken!

Pas op, loop niet voort: uit deze zijstraat komen twee jonge heeren, op eene vélocipède gezeten, snel aanrijden. Dat is gevaarlijk, vooral bij zijstraten zooals hier, zoowel voor de wandelaars als voor de rijders.

Het begint donker te worden, maar 't is alsof de drukte nog grooter wordt. De winkels komen nu nog mooier te voorschijn door het overvloedige licht, dat ontstoken wordt. Zie eens in dezen winkel naar de prachtige platen en mooie schilderijen! Daar hebt ge weer een winkel vol beelden van allerlei grootte, vorm en kleur!

En hoe schitterend verlicht is deze manufactuurwinkel! Wat staan daar veel dames te kijken. — „Hei! hé! op zij! uit den weg!” zoo roepen de koetsiers, en wij begrijpen niet, dat er niet meer ongelukken gebeuren door al dat

rijden en rossen in de drukke straten. En zitten in die koetsen alleen de menschen, die niet goed loopen kunnen? O neen! Zie maar, net gekleede heeren en rijk uitgedoste dames zitten daarin. Zelfs kinderen worden weggebracht met een rijtuig, naar huis of naar het bal. Laat ons evenwel maar niet kijken, waar zij heen rijden, want zie eens, welk een hoop menschen daar aankomt. Steeds groeit het getal aan; iedereen blijft staan om te zien, wat er gaande is; vooral vrouwen en jongens willen het fijne van de zaak weten en dringen maar door. Zulke oloopjes kunnen in eene drukke plaats door de nietigste zaak ontstaan. Een hond, die een kat wil bijten; een pet, die in 't water is gevallen, zij kunnen somtijds honderden menschen bijeen brengen en geruimen tijd bezig houden.

En wat is *hier* te doen? Al spoedig zien wij twee agenten van politie, die een dronken man wegbrengen. Deze heeft een bruin wambuis aan, doch geen pet op het hoofd. „Hij heeft” zoo vertelt een der jongens, „tegen de agenten gevochten; hij wou niet meê.”

„Ja,” zegt eene vrouw, „ik was er bij. Hij liep dronken over de straat, twee agenten grepen hem, en hij verkoos niet meê te gaan en riep telkens: „ik ben nog nooit door agenten weggebracht.”

Maar waarlijk, nu zien wij het duidelijk: die man is Bart Meeuwsen. Hoe jammer, dat het zóóver met hem gekomen is. De „roode leeuw” is ook op hem aangevallen. Aan zijn gelaat kunnen wij wel bemerken, dat hij zich schaamt, om alzoó door de straten geleid te worden, veelmeer dan des morgens, toen hij bedelende rondliep.

Toch is zijn hoofd veel te beneveld, om geregeld te denken. Hij hoort wel de drukte achter en om zich; zelfs ziet hij hoe sommigen hem bespotten, hetgeen hem nog meer grieft; maar de sterke hand der agenten voelt hij het meest en laat zich nu gewillig verder brengen. Op het bureau van politie gekomen, wordt hij aanstonds in een donker kamertje gebracht, waarvan de deur knarsend dicht gaat en flink wordt toegegrendeld.

De commissaris wilde met een dronken man niet spreken: hij moest dus eerst maar wat uitslapen en zou den volgenden morgen in verhoor worden genomen.

Bart sliep weldra in, doch had volstrekt geen verkwikkende rust. Toen hij den volgenden morgen wakker werd, wist hij niet dadelijk, waar hij zich bevond. Hij gevoelde zich zeer vermoeid; al zijne leden deden hem pijn, en weldra

begon hij te beseffen, hoe en waardoor hij hier was gekomen. De ellende, die hij gemeend had te ontvluchten, was niet zoo groot als die, waarin hij zich nu bevond. Hoe ongerust zullen mijne vrouw en mijne kinderen zijn, zoo denkt hij. Geen brood, geen geld, geen vader. En dan had Johan nog al gelezen: zijt niet bezorgd: uw hemelsche Vader weet, wat gij behoeft. Maar gisteren kon ik mijzelven nog helpen. Ik heb toch eenig geld opgehaald. En de papierhandelaar Peters zal nu ook zeggen: Bart Mecuwsen is een bedrieger. O, hoe help ik nu mijzelven. Hoe kom ik hier uit? Neen, ik ben niet meer te helpen; al kom ik uit dit hok, iedereen zal mij verachten, den man, die vrouw en kinderen achterlaat, en zelf dronken op straat loopt! Heere God! zoo bidt hij, terwijl hij smeekend de handen omhoog houdt; help Gij mij, help mijne vrouw en mijne kinderen; red mij, want mijn Johan heeft in Uw woord gelezen, dat Gij weet, wat wij behoeven. — En nu Heere! Gij weet alles, en Gij alleen kunt ook alle behoeften vervullen. Ik weet geen raad. Ik weet niet, wat ik van U bidden zal, en al wist ik het, ik ben te boos om het U te mogen vragen; maar red Gij mij, help mij!”

Hij hoort voetstappen; de deur wordt geopend en een der beide agenten, die hem gisteren medenamen, brengt hem voor den commissaris. Deze is al gereed, om naar zijne gewoonte op luiden toon en niet zonder hardheid te vragen: wie ben je? hoe heet je? waar kom je vandaan? — toen hij aan het beschroomde gelaat van Bart bemerkte, dat hij met iemand te doen heeft, die reeds berouwt toont.

Bart bekent dan ook volledig zijne schuld, want al hadden twee zoogenaamde vrienden hem meegetroond naar den „rooden leeuw”, toch had *hij* schuld, door niet beslist te weigeren.

„Ja,” zegt de commissaris na het verhoor, „het is goed, dat gij spijt hebt over uwe daad en ik zal op uw dorp eens laten onderzoeken, hoe gij u tot hiertoe gedragen hebt. Is dat heel goed, dan ontvangt gij minder straf. Maar toch hebt gij twee dingen gedaan, die volgens onze wet gestraft moeten worden: 1^e hebt gij papier langs de huizen verkocht, dat is eigenlijk gebedeld, zonder toestemming van den burgemeester of van mij; en 2^e hebt gij dronken over de straat geloopt. Ik laat nu nog weg uit mijne beschuldiging, dat gij u tegen de agenten verzet hebt. Nu kunt gij wel naar uw huis gaan en zult dan spoedig

vernemen, welke straf gij krijgt. Als gij niet enkele dagen in de gevangenis moet doorbrengen, zult gij toch zeker boete moeten betalen. Ga nu maar heen!"

En Bart ging heen. 't Was of een booze stem hem inluisterde: „ga toch niet naar huis; men zal u uitschelden of uitlachen,” maar Bart weigerde nu naar dezen raad te luisteren. En met een alleen door God gehoorde zucht spoedt hij zich voort, de stad uit, naar zijn dorpje.

IV. OP HET DORP.

oen vrouw Meeuwsen, kort na het heengaan van haren man, wakker werd, vond zij het zeer vreemd, dat Bart reeds zoo vroeg vertrokken was, zonder eenig afscheid van haar en hare kinderen te nemen. Waarom, denkt zij, is hij zoo vroeg, zoo haastig, zoofin stilte weggegaan? Als hij werk gaat zoeken, behoeft hij zich toch voor niemand te schamen, en wat zou hij anders gaan doen?

Daar wordt aan de deur geklopt. Wie kan dat zijn, zoo vroeg in den morgen?

„Vrouw Meeuwsen,” zegt eene vriendelijke stem, „laat vandaag uw man maar eens voor de kinderen zorgen, want de Freule laat u vragen om zoo vroeg mogelijk bij haar te komen. Zij heeft gisteren avond bericht ontvangen, dat zij heden bezoek zal krijgen van vier harer familieleden, en nu is het: help man, help vrouw! Er is heelwat te halen en gereed te maken; daarom moet gij den geheelen dag op het huis komen werken. Zij wacht u dadelijk.”

't Is of deze knecht weet, dat vrouw Meeuwsen wel geen bezwaren kan hebben, want zonder antwoord te wachten, gaat hij heen.

Intusschen zijn Johan en Marie al opgestaan en hebben ook de boodschap gehoord. „Wel moeder,” zegt Johan, „gij behoeft vandaag voor u zelve weer niet bezorgd te zijn.”

„Ja, beste jongen! je hebt gelijk; maar vader is niet thuis.”

„Waar is vader dan?” vraagt Marie.

„Naar de stad, kind! om werk te zoeken.”

„Kijk eens moeder!” roept Johan, „daar komt de knecht van Freule H. weer aan.”

„Zeg eens vrouw Meeuwsen! ik heb door de drukte mijn boodschap maar half gedaan. De Freule heeft gezegd, dat uw man ook moest komen; als gij dan in de keuken helpt, kan Bart water halen en brengen, of een en ander schoonmaken en doen, wat verder al zoo voorkomt. Nu dag vrouw Meeuwsen! ik heb geen tijd meer, tot straks!”

Weg was hij, en hij had zooveel haast, dat, toen vrouw Meeuwsen hem nariiep: „maar Bart is niet thuis” — hij terug schreeuwde: „Best hoor! haal hem dan dadelijk!”

„Nu kinderen!” zegt zij tot Johan en Marie; „het is erg jammer, dat vader weg is. Hij had een goeden dag kunnen hebben. Als hij nu maar geen kwaden heeft. Gij zijt groot genoeg om alleen thuis te blijven. Van middag zal ik u eten brengen of laten brengen, en als er iets bijzonders is, komt dan maar naar mij toe; de tuinknecht en de portier kennen u wel. Past maar goed op, jongens! tot van avond. Zoo gauw mogelijk laat ik u wat brengen; en loopt niet ver van huis.”

Nog geen half uur was verlopen, of de tuinknecht had al brood en kaas gebracht. Toen de keukenmeid hoorde, hoe het bij vrouw Meeuwsen gesteld was, had zij alspoe-dig nog wat overschot gevonden. En voor den middag zou zij ook wel wat hebben.

Zoo verliep de dag, zonder dat nog iemand op het dorp wist, wat ondertusschen met Bart gebeurd was. Het was al donker, toen vrouw Meeuwsen de Freule verliet, waar zij goed geholpen had, maar ook ruim beloond was. Thuis gekomen, was hare eerste vraag aan de kinderen, of alles goed gegaan en of vader nog niet thuis gekomen was. Zonder dat Johan of Marie dit zeiden, kon zij het wel zien. De kinderen hadden heerlijk gegeten, en moeder had nu nog iets medegekregeen. Van het vleesch zou zij echter het beste voor vader bewaren, want als die straks thuis kwam na zijne groote wandeling, zou hij wel trek hebben in een maaltje. En met een blij gelaat zeide zij: „Johan! het is al wat donker, maar kunt gij den kruidenierswinkel nog vinden?”

„O, best moeder!” is het antwoord.

„Kijk, dan wil ik vader eens verrassen,” zegt moeder, en terwijl zij enkele centen aftelt, vervolgt zij: „onder de gasten bij de Freule was eene oude, vriendelijke dame, die mij bij het heengaan een groot stuk geld in de handen stopte en zeide: gebruik het voor wat goeds. Dat zal ik ook doen, maar om vader eens blij te maken, neem ik een paar centen er af, en nu moet gij eens gauw naar dien winkel loopen, om daarvoor tabak te halen. Vader houdt zoo van een pijpje, en heeft al in vier weken dat genoeg moeten missen.”

Johan was al heengegaan, en hoewel er op het dorp geen gaslicht was, kon hij den kruidenier wel vinden. Haastig gaat hij met het gekochte terug, toen iemand hem naroept: „hé jongen! hoor eens even!” Een man nadert hem en zegt: „Ben jij niet een jongen van Bart Meeuwse? Ja? Zoo, zoo! en is je vader al thuis?”

„Neen, mijnheer! nog niet, maar hij zal wel spoedig komen,” zegt Johan, en in zijn blijdschap voegt hij er bij: „Kijk, dat is tabak voor vader; als hij dan thuis komt, kan hij rooken.”

„Ja ja,” zegt de man eenigszins knorrig, „rooken en zijn geld in de lucht blazen, en mij misschien lang laten wachten of niets geven. Nu, dag ventje! Als je vader thuis komt, zeg dan, dat ik op hem zit te wachten. Niet vergeten hoor!”

„Neen, mijnheer!” zegt Johan verslagen, „maar bij wien moet hij dan komen?”

„Wel, natuurlijk bij mij, bij Peters, den papierhandelaar. Van morgen kon hij mij wel vinden, dus nu zal hij den weg ook wel weten. Ik ben tot tien uur op.” Johan neemt zijn petje af, en komt weldra bij moeder, aan wie hij zijne ontmoeting vertelt. Zij begrijpt niet, wat haar man bij den heer Peters te doen had, bezorgt hare kinderen te bed, en geeft zich nu geheel aan hare gedachten over. Naarmate het later en stiller wordt, wordt zij ook ongeruster.

Stil heengegaan van morgen, en van avond nog bij Peters gewacht! Wat is dat toch? En waar blijft hij? Wist hij maar, dat ik hem wachtte met een lekker maaltje en dat hij zelfs zijn pijpje nog smakelijk kan rooken!

Daar hoor ik voetstappen! Gelukkig, eindelijk is hij thuis! Maar hij klopt! Bart behoeft toch niet te kloppen, want hij komt altijd regelrecht binnen!

„Zoo vrouwtje!” zegt eene haar vreemde stem, „ik be-

merk, dat ge nog op zijt. Is je man al thuis?"

„Neen mijnheer! komt u binnen! Zijt gij misschien mijnheer Peters?" zoo vraagt zij, nog denkende aan het verhaal van haren Johan. „Ik begrijp zelve niet, waar mijn man zoolang blijft. Hij is van morgen naar de stad gegaan om werk te zoeken, maar kon toch al lang terug zijn."

„Ja, vrouwtje! ik ben Peters, maar ik weet er meer van dan gij. Uw man is papier gaan verkoopen, eigenlijk gaan bedelen, en dat papier heb ik hem verschafft, maar zonder betaling. Nu kom ik eens zien of hij thuis is, want ik ben al zoo dikwijls bedrogen. Het wordt nu al wat erg laat. Zeg maar aan uw man, als hij thuis is, dat hij dan morgen ochtend bij mij komt, en aan onze afspraak moet denken."

Mijnheer Peters gaat heen. Zijn argwaan was opgewekt door het weinigje tabak, dat Johan gehaald had; daarom kwam hij zelf eens kijken, of Bart misschien al thuis was. Hij zou dan nu maar wachten.

En ook vrouw Meeuwsen zou wachten, neen, zij moest wachten. Zij begreep al minder en minder van de plannen van haren man, en van zijn wegblijven volstrekt niets. Zij begaf zich te bed, maar niet om te rusten. Van dezen avond, na dezen voordeeligen dag, had zij zich zooveel genoeg voorgesteld. Zij had Bart er zoo op willen wijzen, dat de Heere zorgt voor den dag van morgen, maar nu viel hare aandacht veel meer op de woorden: elke dag heeft genoeg aan zijn eigen kwaad.

Hoe naar, hoe lang was haar de nacht! Telkens meende zij hem te hooren komen, en bleek dan, dat het niet zoo was, dan poogde zij haar grooter geworden onrust in of door het gebed te verdringen. En de Heere hoorde en schonk haar enkele uren van rust, die zij naar lichaam en geest zoo noodig had. En des morgens — wie had kunnen denken, dat Bart en zijne vrouw, hoewel van elkander gescheiden, toch beiden hetzelfde aan God beleden en van Hem vroegen weér bij elkander te zijn. Maar had vrouw Meeuwsen dan ook schuld te belijden? Zeker, ook zij had te weinig geloof, te weinig vertrouwen gehad. Want ook zij had vergeten, dat God zal helpen en zorgen. Maar niet zoals en wanneer wij het meenen. Hij helpt, maar op Zijn tijd en op Zijne wijze, goddelijk en wonderbaar.

V. TERUG.

Achteruitgaan is nog geen teruggaan. Wie terug gaat keert het doel, dat hij voor oogen had, den rug toe, en gaat nu dus in tegenovergestelde richting. Maar wie achteruit gaat houdt zijn doel in het oog, al verwijdert hij zich daarvan. Wie achteruit gaat in het kwade, doet iets minder kwaad; wie terug gaat van het kwade, wil het goede gaan doen.

Bart keerde terug naar zijn dorpje, en die weg was voor hem in dubbelen zin een terugtocht. Want onderweg werd het hem steeds duidelijker waarom alles zoo had moeten gaan. Hij had zich zelven willen helpen, omdat hij het met God niet durfde wagen, en had gemeend, zelf beter te kunnen helpen. Herhaaldelijk vroeg hij dien God vergiffenis voor zijne dwaasheid, voor zijn ongelooft, voor zijne schuld. En nu vreesde hij ook niet meer voor menschen zijne schuld te bekennen. Wel kostte dit nog strijd, want steeds is de booze op zijn post, om elk goed voor-nemen te verijdelen. Wel stelde hij zich voor, hoeveel verdriet hij zijne vrouw had aangedaan. Wel was het, of iemand hem zeide: „en wat zullen de menschen u nawijzen en bespotten; en wat zal mijnheer Peters wel zeggen; en de Freule, wanneer zij van uw dronkenschap hoort, zij zal u nooit meer het geringste laten verdienen!”

Zoo vleide en dreigde de booze. Doch Bart bezweek niet, omdat de Geest des Heeren zijn werk in hem begonnen was. „God zal zorgen,” die woorden klonken hem toch duidelijk in het oor; daaraan klemde hij zich vast. Gisteren wilde hij ze nauwelijks hooren; nu waren ze hem tot steun en troost. En hij versnelde zijn gang, zooveel zijne krachten hem dit toelieten, want naar lichaam en geest was hij zeer vermoeid.

Reeds enkele woningen van zijn dorpje is hij voorbij; reeds twee arbeiders heeft hij ontmoet, die hem kenden. Daar komt ook de veldwachter in de verte aan, en op dat gezicht slaat hem opeens de schrik om het hart. En tegelijk doet de booze nog eene poging, om Bart aan het wankelen te brengen. „Ja,” zoo denkt deze, „ik ga nu wel naar huis, maar ik moet straf ondergaan. En morgen of in de volgende week zal ik boete moeten betalen; en

dat kan ik niet, maar dan zullen de agenten mij uit het huis halen en geboeid door het dorp brengen, voorbij alle bekenden, tot mijne onuitwischbare schande. En daar zullen mijne vrouw en mijne kinderen bij staan weenen! O, dat is te zwaar! Laat ik maar weggaan, en zwerven en bedelen, en honger en gebrek lijden, maar *die* schande niet!"

Intusschen is de veldwachter naderbij gekomen. Van Barts onrust en strijd weet hij niets. Hij ziet hem flink en blij in het gezicht, en met een „goeden middag, Bart!" is hij voorbij. 't Is of er Bart een steen van het hart valt. Hoe kon hij zich ook over dezen man, die nog nergens van kon weten, ongerust maken. En: „God zal zorgen," zoo weérklinkt het in zijn gemoed. Zijn Johan had hem ook wel eens voorgelezen: „Vrees niet, geloof alleenlijk!" en nu bad hij: Heere, leer mij gelooven!

„Daar heb je waarlijk Bart Meeuwsen," zei mijnheer Peters, tot zijn buurman, met wien hij vóór zijn winkel stond te praten. „Die heeft me ook mooi beet gehad! Wat kun je toch tegenwoordigslecht op de menschen aan. Hè Bart!" Zoo roept hij luid, „wou je nu mijn huis voorbij loopen? En ik bemerk, dat je *al* het papier verkocht hebt. Zeker goede negotie gehad?"

„U zult zeker wel vreemd opkijken, mijnheer!" antwoordde Bart, „als ik u zeg, dat ik geen papier meer heb, maar ook geen geld."

„Nu nog fraaier!" zei de papierhandelaar driftig, „maar hoor eens, dat *kan* zoo niet. Je *zult* en *moet* mij betalen!"

„Mijnheer!" zoo zegt Bart vastberaden, „gij hebt reden om boos op mij te zijn. Toch heb ik u niet bedrogen, en ik beloof vast, ik *zal* u betalen, met Gods hulp."

„Ga maar weg, man! je bent net als de rest; ik weet dat ik je niet vertrouwen kan."

Met dit woord, dat een akeligen klank had, ging Bart heen, en het bonsde in zijn hart.

„Die centen ben ik ook weer kwijt," zei de heer Peters tot zijn buurman, doch deze antwoordde: „zeg dat niet, buurtje! hij zei immers: met Gods hulp?"

„Och ja," antwoordde Peters, die woorden ben ik al gewoon te hooren; de meesten vloeken er nog bij."

„Maar, buurtje, als die man die woorden met zijn hart, en niet alleen met zijn mond, gesproken heeft, dan krijgt ge stellig uw geld terug. Ik voor mij zou de hoop nog

niet opgeven. Maar ik zie, daar komt een klant in uw winkel, goeden morgen buurtje!

Toen Bart zijne woning binnentrad, vond hij vrouw en kinderen aan den maaltijd. Tegen zijne verwachting zagen ze er alle drie even vroolijk uit. Geen booze, knorrige gezichten en geen verwijten — het was hem onverklaarbaar, daar hij gemeend had hen in gebrek en verdriet te vinden. Maar zijne vrouw komt hem tegemoet, met een: „gelukkig, Bart! dat ge weér hier zijt. Wat zijt ge lang weg gebleven!”

„En kijk eens, vader! wat een heerlijke rijst!” roept Johan. Gisteren heb ik gebeden: „Geef ons heden ons dagelijksch brood!” en van morgen ook, en wij hebben nog meer dan dat gekregen.”

„Hier vader! proef eens gauw,” zegt Marie. „Hier staat uw bord. Wil ik het eens vol rijst scheppen?” „En hier is uw pijp; en deze tabak heb ik zelf gehaald,” voegt Johan er weér bij.

„Een beetje geduld, kinderen!” zegt vrouw Meeuwsen, „vader kan toch niet tegelijk rijst eten en pijpjes rooken.”

Bart keert zich om, alsof hij een stoel wil krijgen, maar eigenlijk om niet te laten merken, dat zijne lippen zoo beginnen te trillen en zijne oogen vochtig worden. Maar zijne vrouw is dit niet ontgaan, en hare vindingrijke liefde begrijpt wel, dat Bart iets zeggen wil.

„Komt, kinderen! eet gij nu maar voort,” zoo spreekt zij, maar in hare stem is wel eenige ontroering te bemerken, „dan kan vader aanstonds op zijn gemak eten en gij kunt buiten wat spelen.”

Na gedankt te hebben, begeven Johan en Marie zich naar buiten, maar met de deur in de hand roept de eerste nog: „vader, u gaat toch niet weer weg?” Bart schudt ontkennend met het hoofd.

Terwijl de kinderen buiten zich wat vermaken, heeft er binnen de woning iets plaats, dat moeilijk te beschrijven is. Bart vertelt *alles* en bekent zijne schuld, en moeder luistert met tranen in de oogen. Ook zij verhaalt, hoe God den vorigen dag gezorgd had, en hoevele pijnlijke uren zij had doorgebracht. Doch zij vergaf hem zijn heengaan, ziende hoezeer Bart veranderd was. En zeker, ook nu hebben de engelen gejuicht, en hier, waar liefde begon te wonen, daalde ook des Heeren zegen neder. Zelfs begon de ongenooide gast zijn heil in de vlucht te zoeken.

De meening van Bart, dat hij zorgen kon, was zeer verkeerd gebleken. Nu, na de les, die hij gehad had, en die hij gelukkig had willen leeren, werd ook zijne vrees beschaamd.

Den volgenden dag moesten Bart en zijne vrouw bij de Freule komen. 't Was voor Bart geen gemakkelijke gang, maar zijne vrouw sprak hem moed in. Doch hoe vreemd keken beiden op, toen de Freule hen in een afzonderlijk kamertje had gebracht, en dadelijk zeide: „Ik weet alles, Bart, wat er in de laatste dagen met je gebeurd is. Zoo even heb ik een bezoek gehad van den burgemeester. Aan dezen was per brief gevraagd om inlichtingen te geven aangaande uw gedrag, en daar hij wist, dat gij wel eens een enkele maal werk voor mij gedaan hadt, kwam hij mij vragen, wat ik van u dacht. Het speet mij zeer, toen ik hoorde wat er met u in de stad was voorgevallen. Hoe zijt gij toch daartoe gekomen? Ik heb u altijd voor een goed man en een zorgend vader gehouden.”

„Och, Freule!” antwoordde Bart, „ik heb nu juist te veel willen zorgen, en was door de groote armoede er toe gekomen, om papier te gaan verkoopen. En ik beken, dat ik groot kwaad heb bedreven tegen God en menschen. Nu, dien God heb ik vergiffenis gevraagd; en de menschen —”

„Dan is het voornaamste gedaan; als uwe rekening met God vereffend is, komt die met de menschen wel terecht. Maar vrouw Meeuwsen, waarom hebt *gij* mij niets verteld van uwe groote ellende? Ik wist waarlijk niet, dat de nood zoo hoog gestegen was.”

En vóórdat vrouw Meeuwsen nog antwoorden kon, ging de Freule voort: „Nu moet ik u beiden eens iets voorstellen, en moet gij mij eens zeggen, hoe gij daarover denkt. Ik wilde Bart bij mij aanstellen als vasten knecht, om den tuinman bij het grove werk te helpen, en dan moest vrouw Meeuwsen elke week hier twee dagen komen werken. Dat kan winter en zomer zoo blijven, zolang God ons het leven spaart, en gij trouw en eerlijk blijft. Wel, hoe zou u dat aanstaan?”

Het was Bart nog wonderlijker te moede, dan toen hij voor den Commissaris van politie stond. Hij draaide zijn pet in de hand, en veegde zijn buis wat af, en zag nu eens naar den grond, dan naar zijn vrouw, en dan eens naar het eenvoudige kleed, dat de Freule droeg; maar hij durfde de vriendelijke vraagster nog niet in de oogen zien.

„Beste Freule!” zoo brak zijne vrouw de pijnlijke stilte af, „dat is al te goed van u, dat hebben wij niet verdiend.”

„Nu vrouwtje!” antwoordde de Freule, „dat heb ik niet gevraagd, maar hoe denkt gij over mijn voorstel?”

„God zegene u, Freule! voor uwe liefde en goedheid,” stamelde Bart.

„Nu Bart!” antwoordde de Freule, „ik begrijp, dat ge mijn voorstel aanneemt, en wacht u morgen ochtend hier, om het werk te beginnen.”

Met vriendelijke groeten liet zij beiden uit. Bart was te vol om iets te zeggen. Hoe geheel anders zag de straat er uit, dan gisteren, zoo meende hij onder het naar huis gaan. En toen zij Jaap, den uitdrager, tegenkwamen, kon zijne vrouw niet nalaten te zeggen: „Bart, die zal vooreerst niets aan ons verdienen.”

„En van het eerste weekloon, dat wij ontvangen,” zeide Bart, „betaal ik mijnheer Peters.”

Zoo traden zij hun huisje binnen, en vergaten niet God te danken, die zooveel goeds in menschenharten werkte. 's Avonds zeide Bart tot zijne vrouw: „Wat stond er ook laatst op dat briefje van de Zondagsschool, dat Johan meêbracht?”

„O ja, Bart! ik weet wel, wat gij bedoelt: eer zij roepen, zal Ik antwoorden.”

Reeds drie maanden waren voorbij gegaan. Bart en zijne vrouw werkten met trouw en ijver. Zij hadden met hunne kinderen elken dag hun dagelijksch brood, waarvoor zij God dankten.

Moeder wist het zóó te overleggen, dat er elke week iets bij kon gekocht worden, en zoo begon ook de woning er heel wat beter uit te zien.

Er was evenwel nog ééne zaak, die Bart van tijd tot tijd kwelde. Al dikwijls had hij er met de Freule over willen spreken, maar nu eens vond hij de gelegenheid niet goed, en dan was het weder of zijne tong geboeid was.

Op een morgen, toen de Freule eens geheel alleen in den tuin wandelde, ging Bart haastig naar haar toe.

„Wel Bart!” vroeg de Freule, „hebt ge wat te vragen?”

„Ja Freule!” antwoordde hij, „iets, dat ik al dikwijls heb willen doen.”

„Nu, spreek maar gerust. Bevalt het werk niet, of wilt gij ergens verandering in brengen?”

„O, Freule!” antwoordde Bart, „ik kan u niet genoeg danken en nooit trouw genoeg dienen. Doch meer dan eens heb ik gedacht: zou ik volstrekt geen straf ontvangen voor mijn gedrag in de stad? Ik hoor daarvan gelukkig niets meer, en ben toch niet volkomen gerust.”

„Wel zeker, Bart!” zei de Freule, „gij hebt geen gevangenisstraf gekregen, omdat gij een gunstig verleden hadt; omdat er goede getuigenissen van u zijn gegeven. Maar gij hebt eene boete van tien gulden moeten betalen.”

„Doch ook daarvan heb ik niets gehoord,” zegt Bart verwonderd.

„Ik heb het al twee maanden geleden betaald, Bart! wees daarover niet meer ongerust.”

„Maar Freule!” zie Bart getroffen, „hoe is het toch mogelijk, dat ik van U zooveel hulp ontvang, en ik heb het niet verdiend!”

„Weet gij dan niet, Bart! wat de Heere Jezus gedaan heeft voor zondaren? Hij is arm geworden, om ons rijk te maken. Nu, Bart! ik ga naar binnen; het wordt mij hier wat koud.”

Bart ging voort met zijn werk. Ja, dacht hij, Hij werd arm voor ons. En wie zijn wij? Booze en dwaze menschen, die somtijds nog wel meenen, voor zich zelven te kunnen zorgen. Hoe gelukkig, dat God zorgt en zorgen zal!

the 1990s, the number of people who have been infected with HIV has increased in almost every country in the world. In 1990, there were 1.5 million people living with HIV, and by 2000, this number had risen to 35 million (UNAIDS 2001).

There are a number of reasons why the spread of HIV has increased so rapidly. One of the main reasons is the increase in the number of people who are having sex with multiple partners. This is particularly true in sub-Saharan Africa, where the average number of sexual partners per person has increased from 1.5 in 1990 to 2.5 in 2000 (UNAIDS 2001).

Another reason is the increase in the number of people who are using intravenous drugs. This is particularly true in the United States, where the number of people who are using intravenous drugs has increased from 1.5 million in 1990 to 2.5 million in 2000 (UNAIDS 2001).

There are also a number of reasons why the spread of HIV has increased so rapidly in some countries, such as the United States. One of the main reasons is the increase in the number of people who are using intravenous drugs. This is particularly true in the United States, where the number of people who are using intravenous drugs has increased from 1.5 million in 1990 to 2.5 million in 2000 (UNAIDS 2001).

Another reason is the increase in the number of people who are having sex with multiple partners. This is particularly true in sub-Saharan Africa, where the average number of sexual partners per person has increased from 1.5 in 1990 to 2.5 in 2000 (UNAIDS 2001).

There are also a number of reasons why the spread of HIV has increased so rapidly in some countries, such as the United States. One of the main reasons is the increase in the number of people who are using intravenous drugs. This is particularly true in the United States, where the number of people who are using intravenous drugs has increased from 1.5 million in 1990 to 2.5 million in 2000 (UNAIDS 2001).

Another reason is the increase in the number of people who are having sex with multiple partners. This is particularly true in sub-Saharan Africa, where the average number of sexual partners per person has increased from 1.5 in 1990 to 2.5 in 2000 (UNAIDS 2001).

There are also a number of reasons why the spread of HIV has increased so rapidly in some countries, such as the United States. One of the main reasons is the increase in the number of people who are using intravenous drugs. This is particularly true in the United States, where the number of people who are using intravenous drugs has increased from 1.5 million in 1990 to 2.5 million in 2000 (UNAIDS 2001).